

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

**İNSAN HAKLARINI İNCELEME
KOMİSYONU
MÜLTECİ HAKLARI ALT
KOMİSYONU TUTANAKLARI**

Tarih: 11 Mayıs 2017 Perşembe

11 Mayıs 2017 Perşembe
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 12.45
BAŞKAN: Atay USLU (Antalya)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlarım, değerli konuğumuz; Mülteci Hakları Alt Komisyonu toplantısına hoş geldiniz.

Komisyonumuzun bugünkü gündemi, yükseköğrenim çağındaki Suriyeli öğrencilerin durumu. Türkiye’de eğitim çağında çok sayıda Suriyeli çocuk bulunuyor, özellikle ilköğretim çağında yaklaşık olarak 835 bin Suriyeli çocuk var. Bunların şu ana kadar 524 bini eğitime erişmiş durumda, gerek geçici eğitim merkezlerinde gerekse Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda eğitim görüyorlar. Tabii ki hedefimiz ilkokul çağındaki, ilköğretim çağındaki tüm Suriyeli çocuklara erişmek, bununla ilgili çalışmalar yapılıyor. Bu sayı sürekli yükseliyor. Geçen yıl bu sayı 350 binlerdeydi, bu yıl 550 binlere, 524 bine ulaşmış durumda.

Yine, tabii, eğitim denince ikinci aşaması yükseköğretim kısmı. Bu konuda da YÖK Başkan Vekilimiz bize bilgi verecek. Tabii, Türkiye’de bu konuda, özellikle son referandum süreci döneminde sürekli haberler çıktı, sürekli bilgiler çıktı. İşte, Suriyeli öğrenciler sınavsız bir şekilde üniversitelere giriyor, Suriyeli öğrencilere üniversiteler yüksek miktarda burslar veriyor gibi gerçek dışı beyanlar ortaya kondu. Bugün YÖK Başkan Vekilimiz bu konudaki gerçekleri ifade edecektir. Kendisi üniversitelere yatay geçiş konusunda, programlara kabul, özel öğrencilik konusunda, Türkiye’deki üniversitelerde öğretim elemanı olarak görev alan Suriyeli akademisyenler konusunda bilgi verecektir. Ama dün de söyledik... Dün de Suriyelilere vatandaşlık konusunu bu komisyonda görüştük. Görüştüğümüzde sonuç olarak şunu görmüştük: Son beş yılda, altı yılda hatta vatandaş olan Suriyeli sayısı 10 bini geçmiyordu ve bunların 6.500’ü de zaten doğal yollardan, evlenme yoluyla veya benzer yollardan vatandaş olmuşlardı. Yani söylendiği gibi milyonlarca kişi Türk vatandaşı olmamıştı, söylendiği gibi, bundan sonraki süreçte de bu sistem değişikliğinden sonra 3 milyon kişi bir anda Türk vatandaşı olmayacak, dün onu Komisyonda ilgili bürokratlar anlatmışlardı.

Bu dilin kullanılması, tabii, sığınmacılar, mülteciler, yabancılar, çok göçmen alan ülkeler için yanlış bir dil. Sürekli gerçek dışı beyanların verilmesi, bu konuda gerçek dışı beyanlarda bulunulması yanlış bir dil. Neden? Bu nefret dili nefreti oluşturuyor, beraberinde de toplumsal ve sosyal mesafeyi artıran bir dil oluyor. Bu konu tüm toplumun huzurunu etkiliyor, bu konu bir insan hakları konusu. Dolayısıyla bu konuda, dil konusunda özellikle, kullandığımız dil ve verdiğimiz beyanlar konusunda dikkatli olunması gerektiğini düşünüyorum.

Hocam, herhâlde sunum yapacaksınız, sunumdan sonra da bizim sorularımız olacak.

Buyurun, önce sizi tanıyalım, sonra da bu konuda bizi bilgilendirirseniz mutlu olacağız.

Buyurun.

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL - Sayın Başkanım, sayın vekillerimiz; ben Yükseköğretim Kurulu Başkan Vekili Profesör Doktor Hasan Mandal. 2015 yılından bu yana Yükseköğretim Kurulunda Yürütme Kurulu Üyesi olarak, Başkan Vekili olarak katkı vermeye çalışıyorum. Yükseköğretim Kurulumuzda 2 başkan vekili var malumlarınız. Uluslararası ilişkiler süreçleriyle ilgili katkı süreci de benim bulunduğum başkan vekilliği kapsamında ve bununla ilgili bir uluslararası ilişkiler ofisimiz var tüm süreçlerimizin yönetildiği ama ayrıca, özellikle, yakın dönemdeki,

sizin de ifade etmiş olduğunuz şekilde, Suriyeli mülteciler ve özellikle, tabii ki yükseköğretim sistemindeki öğrencilerle ilgili de yakın zamanda bir birim oluşturmuş bulunuyoruz, yine o birim de bana bağlı olarak katkı vermeye çalışıyor yükseköğretim süreçlerimize.

Sizden gelen bu davet kapsamında biraz daha geniş tutulması istenmişti. Yani sizin de biraz önce ifade ettiğiniz bu öğrencilerimizin yani Suriyeli öğrencilerin yükseköğretime kazandırılması sürecinde sınav yapılıyor, yapılmıyor konuları esasında bir bütünün parçası. Bir bütünden kastımız da yükseköğretim sistemimizdeki yabancı uyruklu öğrencilere bir bütün olarak bakarsak orada pozitif, farklı bir ayrımcılık mı var, sistem nasıl yönetiliyor? O yüzden sizden gelen daveti biz gerçekten çok daha anlamlı bulduk. Sadece Suriyeli geçici korunanlar değil, yabancı öğrencilerin yükseköğretime giriş süreçlerine bir bütün olarak bakılsın, bunun içinde de Suriyeli olan, geçici koruma altında olanların durumu özelinde aktarılsın diye ben de o kapsamda sizlere bir sunum hazırladım. Uygun görürseniz sunuma geçmek isterim.

İfade etmiş olduğum gibi yani Türk “Yükseköğretim Sisteminde Uluslararası Öğrenciler ve Suriyeli Öğrenciler” başlığıyla... Öncelikle sistemin bir büyüklüğüne bakmaya çalışırsak yani Türk yükseköğretim sistemimizde şu an itibarıyla 182 tane yükseköğretim kurumumuz var yani üniversite; bunların 176 tanesi üniversite, 6 tanesi de bağımsız vakıf meslek yüksekokulu.

Öğrenci sayımız 7,2 milyon kadar yani oldukça büyük bir kitle. Bunun anlamı, alta da ifade edildiği gibi Avrupa Yükseköğretim Alanında, işte İzlanda’dan başlayıp Kazakistan’a kadar geniş bir coğrafyada, sadece merkez Avrupa değil 48 ülkenin üyesi olduğu sistemde Rusya’dan sonra 2’nci ülke öğrenci nüfusu açısından. Avrupa’daki birçok ülke nüfusundan daha yüksek bir nüfus yani sadece yükseköğretimdeki öğrenci nüfusumuz 7,2 milyon.

Öğretim üyesi sayımız yani bu bazen karıştırılabilir, yardımcı doçent, doçent, profesör olan öğretim üyesi sayımız 71 bin. Öğretim elemanı yani araştırma görevlisi, öğretim görevlisi, okutman olan tüm öğretim üyelerimiz de dâhil toplamdaki sistemimizde 150 bini aşmış durumda.

Dağılım noktamız şu şekilde: Yani 182 tane yükseköğretim kurumumuz var dedik. Bunun 111’i devlet üniversitemiz, 65 tanesi vakıf üniversitemiz ve 6 tanesi de vakıf meslek yüksekokulu şeklinde toplamında 182 tane yükseköğretim kurumumuz mevcut.

Yükseköğretimdeki bu öğrenci sayılarımızın da bir dağılımını görürsek faydalı olabilir. Yani ön lisanstaki öğrenci sayımız 2,5 milyon yani 7,2 milyonun 2,5 milyonu ön lisanstaki. Büyük bir kitle 4 milyon, lisans programlarımızda. Yarım milyon yani 480 bin kadarı yüksek lisans programlarımızda ve iyileştirmeye çalıştığımız bir kısım olan doktora ise 100 bine yaklaşıyoruz; böyle bir durumumuz söz konusu.

Kadın-erkek oranı olarak da bakıldığında, iyileştirmeye çalıştığımız bir kısım yine bu. İşte, oransal olarak baktığımızda, erkek yüzde 54, kadın yüzde 46 olarak mevcut durumumuz.

Esas gündemimiz olan uluslararası öğrenciler kısmına bakarsak yani Türk yükseköğretim sisteminde, özellikle 2009-2010’lu yıllardan itibaren çok hızlı bir artış var, onu görüyoruz. Yani şu an 110 bin sayısına ulaştık yani 110 bine yakın uluslararası öğrenci statüsünde... Uluslararası öğrenci statüsünü de şöyle ifade etmemiz lazım, bazen karıştırılabilir bu terminolojide: Yani Türkiye’ye gelip derece alan kişiler demek. Çünkü bunun dışında bir de hareketlilik öğrencilerimiz var yani Erasmus ve Mevlana programı kapsamında bir dönem veya iki dönem için Türkiye’ye gelip eğitimlerinin bir parçası için Türkiye’de bulunanlar var. Bu sayının içine dâhil değil bunlar, onlar dâhil olursa sayı çok daha yüksek tabii ki ama buradaki 108 bin, Türkiye’deki bir üniversitemizden diploma almak üzere gelmiş olan öğrencilerimizin sayısıdır. Bu hızlı artışın sebebi ise 2010’lu yıllara kadar merkezî bir YÖS sınavı vardı -hani burası önemli çünkü Suriyeliler için de buradan karıştırılan bir konu hâline geliyor-yabancı öğrenci sınavı, daha sonra bu süreç, 2010 yılından itibaren dünyada yükseköğretimdeki

uluslararasılaşma politikaları kapsamında yetkiler üniversitelere devredildi yani dolayısıyla her üniversite şu an kendi öğrenci alma koşullarını belirliyor, tabii ki Yükseköğretim Kuruluna sunup Yükseköğretim Kurulundan onay almak koşuluyla. Dolayısıyla bizim Türk öğrencilerimizin merkezi ÖSYM sisteminde yerleştirilme durumu söz konusu, yabancı uyruklu öğrencilerin tümü, Suriyeliler için değil tüm öğrenciler üniversitelerin kendilerinin belirlemiş olduğu kriterler, Yükseköğretim Kurulundan onay almak koşuluyla yapmış oldukları kendi kriter setiyle -şeffaf bir şekilde tabii, herkesin gördüğünü üniversiteler belli, işte hangi ülkeden gelecekse o ülkenin lise sınavı neyse veya lise notu neyse onların hepsi belirtilmiş olan şekilde yükseköğretim sistemine öğrencilerimiz kazandırılıyor.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Bunların ülke dağılımı var mı?

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL - Geliyorum, bir sonraki yansıda.

Dolayısıyla bu hızlı artışın sebebi: Bu, 2010 yılına kadar YÖS sınavıyla çok zor bir şeydi çünkü her ülkenin kendi eğitim sistemi farklı, biz ise tek bir sınavla tüm dünyadaki eğitim sistemlerini buluşturmaya çalışıyorduk ama dünyadaki akımların tümü bizim de yapmış olduğumuz şekilde -dünyada da böyle- yani yabancı uyruklu öğrenci kabul sisteminde budur.

Bu ise Sayın Vekilimizin sormuş olduğu “Bunların dağılımı nasıldır?” diye... Tabii, Suriye -biraz sonra o dağılıma geleceğim- 4’üncü ülke konumundaydı yani bu şeyler öncesinde, şu an 1’inci ülke noktasına çıktı yani geçen yıl 2’nci ülkeydi, Azerbaycan 1’inci sıradaydı, şu an Suriye 1’inci ülke. Bu 108 binin içinde 15 bin nüfus Suriyeli öğrencilerimiz. Daha sonra Azerbaycan geliyor, Türkmenistan, İran ve izlemiş olduğunuz şekilde Afganistan. Yani Almanya’dakilerin bir kısmı -tahmin edebiliyorsunuz- yani o şekilde, Yunanistan da yine benzer şekilde.

BAŞKAN – Bulgaristan da öyle.

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL - Evet.

Yani o şekilde bakıldığında öğrencilerimizin gelme referansları ya dil avantajı ya ülkemizle olan kültürel olan bağlılık gibi sebeplerle olan sistemimizdeki öğrenci kabul var.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Çin dikkat çekici.

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL - Tabii, o da yine özerk bölgeden çok öğrencimiz var.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Öyle mi, çoğunluğu orası mı?

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL - Evet, Çin’in doğu tarafından gelen öğrenci sayımız o kadar çok kuvvetli değildir.

Bunlara yine bakıldığı zaman -biraz önce tüm sistemimizi paylaşmıştım sizinle- 108 bin öğrencinin ön lisansta 6 bini -çok az bir kısmı yani- ama ağırlıklı kısmı lisans eğitimi almak üzere Türkiye’ye geliyor yani 75 bin öğrenci 100 binin içinde lisans derecesi almaya, 20 bine yakın kadarı yüksek lisans, 7.600 kadarı ise doktora derecesi almak üzere geliyor.

Gelenlere gene cinsiyet olarak bakıldığı zaman ağırlıklı kısmı erkek, kadın kısmı çok daha az; bizim dengelerimiz açısından karşılaştırdığımız zaman ise dengelerimizi de olumsuz yönde etkileyen bir şey var.

“Bunlar nerelerde?” dersek, hangi üniversitelerimizde? Tabii üniversitelerimizin büyüklükleriyle de ilişkilendirmek lazım. Yani en yüksek öğrenci nüfusuna sahip olan üniversitemiz İstanbul Üniversitesi, doğal olarak orada 7.600 öğrencimiz var. İşte, Anadolu Üniversitesi... Gördüğünüz gibi ağırlıklı olarak 5’inci sıraya kadar devlet üniversitelerimiz devam ediyor.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Anadolu Üniversitesinde hepsi örgün eğitimde mi?

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL - Bu, örgünler. Onları sistemden ayrı tutuyoruz. Azerbaycanlı öğrencilerimiz var ama onlar şeyde.

İstanbul Aydın Üniversitesi ve Bahçeşehir bu ilk 20'nin içerisinde vakıf üniversitesi olarak, diğerlerinin hepsi devlet üniversiteleri. Evet, bu da ön bilgiydi.

Esasında bu, biraz önce size ifade etmeye çalıştığım, uluslararası öğrencilerin sisteme nasıl kazandırıldığı. Üniversiteler kendi kriterlerini belirliyorlar. Yani dolayısıyla buradaki algı noktasında şey değil yani “Bunlar sınavsız yerleştiriliyor.” noktası... 2010 yılından beri sınav yok zaten sistemde. Yabancı uyruklu öğrencilerin tümü için geçerlidir bu. Tabii ki her üniversite kendi sınavını yapıyor, her üniversite başarı notlarıyla kriterlerini belirliyor. Bunların hepsi her üniversitenin...

BAŞKAN – Merkezî sınav yok. Sınav var, merkezî sınav yok.

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL - Doğrudur efendim, aynen öyle.

Bunların ücretleri ise yıllık olarak Bakanlar Kurulumuzun belirlemiş olduğu minimumlar var, maksimumlar var, yani yine üniversitelerin kendi... Biraz sonra o rakamları da paylaşacağım. Daha sonra, işte, devlet üniversitelerimiz buna göre almak zorundalar. Vakıf üniversiteleri ise bundan bağımsız kendi ücret politikalarını belirleyebiliyorlar, aynen Türk öğrencilerimizde olduğu gibi. Vakıf üniversiteleri burada kendi özerk yapılarında daha esnek bir yapıya sahipler.

Bu ise Bakanlar Kurulumuzun bu yıl için geçerli olan minimum ücretleri. Bu ücretlerin 5 katına kadar yani örneğin tıp fakültesi 15 binse 75 bin TL'ye kadar bir devlet üniversitesi tıp fakültesindeki öğrenciden kayıt ücreti isteme hakkına sahip yani dediğim gibi bu da Bakanlar Kurulumuzun belirlemiş olduğu politika dâhilindedir.

Bir diğer Suriyelilere odaklanmadan önceki şey için... Tabii, bizim unutmamız gereken bir şey de yani Türk diplomasını kimler alıyor? İşte “uluslararası öğrenciler” dediğimiz bu öğrenci grubumuz. Bir de çift diploma programları yakın zamanda gittikçe artıyor bütün dünyada olduğu gibi. Ülkemizde de şu an bizim 209 tane programımız, bölümümüz çift diploma yapıyor. Yani bunun anlamı, hem Türkiye’den diploma alıyor öğrencimiz hem de yabancı hangi ülkeyse o ülkenin diplomasını alıyor, tersi yönde de oradan sisteme katılan öğrenci hem kendi ülkesinden diploma alıyor hem de Türkiye’den diploma alıyor. 60 tane üniversitemiz bu sistemin içinde 19 tane farklı ülkeyle; ağırlıklı olarak daha fazla Amerika odaklı, İngiltere odaklı, daha sonra Almanya geliyor. Bunu da biz teşvik eden bir yapıdayız. Çünkü bu niteliğin daha ön plana geldiği bir kısım olarak biz değerlendiriyoruz bunu.

Konunun özeline girdiğimizde ise yani Suriyeli öğrenciler kısmına bakarsak: İşte alttan baktığınızda, 2011-2012 yılında 608 tane öğrencimiz varken yükseköğretim sistemimizde, bu sayı takip eden yıllarda 962, 1.785, 5.560, 9.600 ve bu yıl 15 bin. Yani böyle parabolik bir artışın içindeyiz. Gelecek yıllarda malum -sizin aktarmış olduğunuz sayılar itibarıyla- özellikle Türkiye’de lise eğitimlerini tamamlamaya gelindiğinde sayının çok daha fazla artacağı yönünde bir eğilim var tabii ki.

Bunların dağılımları nasıl diye bakıldığında ise, diğerinin benzeri durumda lisans öğrencisi ağırlıklı yani 12.500 kadarı lisans öğrencisi. Yine, bu kamuoyunda konuşulan konu işte ön lisans, meslek yüksekokullarına sınavsız alınacak falan gibi birtakım gazete haberlerinin arkasındaki biraz önce ifade ettim zaten, bütün üniversiteler yabancı uyruklu sisteminde öğrenci kabulünü kendisi belirliyor ama buraya bakıldığında, bu öğrencilerin ister ülkelerine dönsünler ister geçici burada sığınma altında en fazla katkı verebileceği daha fazla beceri odaklı insan kaynağı profili olduğu için meslek yüksekokullarını burada görüyorsunuz; kısmı yüzde 7 yani çok çok az. Bunlar dediğim gibi ister memleketlerine dönsünler veya burada geçici kalsınlar bu insanların beceri odaklı katkı vermesi -o yüzden basına yansıyan konu iyi niyet- yani üniversitelerin öğrenci alma sisteminden daha çok bu mültecilerin daha fazla beceri kazanmaları hem kendileri için hem de şu anki geçici sığınma altındaki

Ülkemiz için fayda sağlayacağı içindir. Yoksa lisans derecesi -işletme, iktisat- bitirmiş olmasının bizim ülke olarak katkı vermeye çalıştığımız noktada, beklentilerimiz noktasında katkısının daha sınırlı olabileceği düşünüldüğü içindir ama konu başka bir yere çekilmiştir.

ğrencilerimizin cinsiyetleri ki bu bizim üzerinde çalıştığımız bir konu, biraz sonra göreceksiniz. Yani bunun içinde yüzde 65'i erkek, yüzde 35'i kadın. Dolayısıyla esasında nüfusu yansıtmıyor, nüfustaki kadın-erkek oranını yansıtmıyor dolayısıyla bizim açımızdan politika noktasında önemli. Daha fazla kadın çünkü onların daha başka şeyleri iyileştirebileceği yani sistemsel olarak bakıldığında bunu daha 50'lilere doğru çekmemiz gerektiğine yönelik bir şeyimiz var.

Bu ğrencilerimiz nerede? Biraz önce tüm öğrencilerimizi göstermiştim. Burada ise 1'inci sırada tabii ki bulunduğu bölge noktasında Gaziantep niversitemiz yani 2 bin öğrenciyle, daha sonra İstanbül, Karabük... Buradaki gerekçe de çok merak ediliyor, Karabük'e baktığınız zaman bölgeyle hiçbir alakası yok yani Türkiye'nin bir ili, nasıl böyle bir şey oluyor diye. Oradaki sebep de, hocaları orada, Suriyeli hocalar en fazla orada. Hoca aynı zamanda referans noktasında öğrenciyi çekiyor. Yoksa Karabük'e özel olarak "Niye Suriyeli ğrenci gidiyor?" sorusunun cevabını nesnel yöntemle bakarsanız bulamazsınız ama orada baktığınız zaman gerekçesi hocaları bulunduğu içindir.

Dediğim gibi diğer niversiterimizi de görüyorsunuz, hangi niversiterimizde bulunduklarını.

Burada ise hangi alanlarda daha fazla bu öğrencilerimizin faaliyet alanlarını, ilgi noktalarını, eğitim aldıkları programları görüyorsunuz bu 15 bin ğrencinin. Ağırlıklı olarak işte mühendislik, mimarlık, inşaat, tasarımı, bilgisayar, bilişim, daha sonra işletme, iktisat. Yani MYO'lara geldiğiniz zaman çok altlarda geliyoruz. Bizim gündeme getirmeye çalıştığımız şey buydu. Yüksekokul ve MYO dediğimiz bizim, beceri demektir ve Suriye'nin gelecekte inşası için bizim açımızdan değerlendirildiğinde beceri odaklı insana daha fazla ihtiyaç olacaktır. O yüzden sürekli gündemde tutmaya çalıştığımız ülkenin...

BAşKAN – Ama oraya ğrenci bulamıyoruz diyorsunuz.

YK BAşKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL – Ama oraya da ğrenci bulamıyoruz aynen ifade ettiğiniz gibi. Yani bu esasında ülkemiz için de geçerli. Müsaade etseniz hepsi zaten tıpa gitmek istiyor, o olmayınca mühendislik, o olmayınca işletme-iktisat, hiçbir yere giremezse meslek yüksekokulu. Yani dolayısıyla oraya giren ğrenci profili de gittikçe nitelik anlamında daha az nitelikli.

Bu bizim verimiz değil. Bu YTB'den almış olduğumuz ama konunun bütünleşik olması itibarıyla görmek kapsamında. İşte yıllar itibarıyla değişken olan bu politikayı... Ama bu öğrencilerin yerleştirme işlemlerini biz yapıyoruz. Ondan dolayı buraya koyma ihtiyaı hissettik. Bu ğrencilerin belirlenme yöntemini YTB kendisi yapar, biz ise bu öğrencileri, belirlenmiş olan öğrencilerin yerleştirme işlemlerini yaparız.

BAşKAN – Suriyeli ğrenciler kendi içinde mi yaşıyor yoksa tüm yabancı öğrencilerle mi?

YK BAşKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL – Sanırım kendi ilerinde. Her lke kendi içinde. Her ülkeye bir kota ayrılıyor YTB tarafından. O kotanın içinde kendileri yaşıyorlar diye biliyorum.

Bu ise nedir, ne yapıyor, Yksekretim Kurulu Suriyeliler özelinde nedir bunlara sunmuş olduğu imknlar diye. Birincisi, yatay geçiş imknı diye biz bütün öğrencilerimize sunmuş olduğumuz bir imkân tüm Türk ğrencilerimiz için de yabancı uyruklu öğrencilerimiz için de ama geçiş aşamasında oldukları için... Biz normalde yatay geçiş imknını 2'nci ve 3'nc sınıfta veriyor öğrencilerimize dört yıllık programlar için konuştuğumuzda. Bu ğrencilerimiz için 1 ve 4'te de veriliyor çünkü hangi aşamada ülkeye geldiklerini bilemediğimiz için dolayısıyla 1 ve 4'nc sınıfta. Başka ülkelere vermiyoruz ama bunlar mülteci noktasında geldikleri için ğrenci hangi yılda gelirse yatay geçiş yapabilme imknına sahip. Açıkcası bu, sistemin ilk geçiş yıllarındaydı. şu an yatay geçiş diye çok da şey kalmadı. Çünkü artık bir niversitesi yok, belgesi yok, hiçbir şeyi yok. Geçmişte, başlangıç

yıllarında, üç dört yıl evvel daha düzenli, daha adı soyadı belliydi, “Orada başladım ama burada devam etmek istiyorum.” diyordu ama şu an öyle bir durum yok zaten artık. Ama böyle bir düzenlememiz var Yükseköğretim Kurulumuzun almış olduğu.

İkincisi, özel öğrenci statüsü dediğimiz konu şuydu: Öğrenci geldiği zaman birtakım belgelerini falan sunamıyor. O esnada biz diyorduk ki yine bu ilk geldikleri yıllara ait, beş yıl evvelsinde, dört yıl evvelsinde: Geldiğinde sen eğitiminde dersleri al, aynı zamanda da dokümanlarını da getir, o esnada sen bu dersten başarılıysan ben bunu senin normal müfredatına sayacağım noktası. Bu, esasında bizim Türk yükseköğretim sistemimizde kendi öğrencilerimiz için de vardır. Yani öğrencilerimiz sisteme geldiklerinde özel öğrenci olarak ders sayısı bellidir, o ders sayısı kadar alırlar ve onları ileride normal müfredatlarına saydırabilirler. Bu yine o kapsamda olan yani mevcut düzenlememizi biraz belki bulunan koşullar dikkate alınarak yeniden düzenleyerek...

Farklı dillerde açılan özel programlardan kastımızsa, biz 8 tane üniversite belirledik, o bölgedeki üniversiteler. Gelecekte bizim politikalarımız da değişiyor. Ama geldikleri yılda şeydi, en büyük engel dildi. Bir anda kendilerini başka bir ülkede ve farklı bir dilde. O yüzden de o bölge için biz müsaade ettik Arapça programlarına özellikle Gaziantep, Harran, Mustafa Kemal Üniversitelerinde. 3 üniversite biraz daha şey, daha fazla bulunan. Ama onlar da 2+2 şeklinde çalıştırdığımız programlar. Yani ilk iki yılı Arapça, üç ve dördüncü yılı... Dolayısıyla 1’inci, 2’nci yılı esnasında da geceleyin de TÖMER’de Türkçe derslerini alıyor, 3,4’te ise Türkçe dilini öğrenmesini tabii ki istiyoruz.

Öğrenim ücreti düzenlemesi: Bu, yine Bakanlar Kurulumuzun almış olduğu bir karar çerçevesinde gerçekleşmektedir, YÖK’ün kendisinin düzenlemiş olduğu değil. Mülteci statüsündeki öğrenciler ve özellikle Suriyelilere yönelik yapmış olduğu bir politika düzenlemesidir. O kapsamda Bakanlar Kurulu kararını uygulayarak biz.

Tanıma ve denklik süreçleri: Bu bütün dünyadaki mülteciler için geçerli olan süreci biz kendi sistemimize Suriyeli öğrenciler vasıtasıyla adapte ettik. Evet, bu bizim için de bir öğrenme süreci, uluslararasılaşmanın bir parçası. Bu ne demek? Kişi geliyor, elinde hiçbir şey yok ve kısa vadede olması da bugünkü ülkelerinin yaşamış olduğu koşulda belgesini falan getirebilmesi mümkün değil. Diyor ki: “Ben elektrik elektronik mühendisliğinde 3’üncü sınıf öğrencisiyim.” Benim burada tek yapabileceğim şey, beyanını alıyorum, sınav yapıyorum. Bütün dünyada böyledir. Çünkü bu insandan belge sağlamasını istemesini isterseniz onu sağlaması mümkün değil çünkü ülkesinde ne kurum var ne okul var.

BAŞKAN – Canını zor kurtarmış.

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL – Canını zor kurtarmış.

Ha, bunu söyleyebilirsiniz: Kötü niyetliler yok mudur? Tabii ki her zaman vardır ama sistem sınava yapıyor. Gelip beyanını aldım, seni 3’üncü sınıf öğrencisi yaptım demiyorum. Dolayısıyla diyorum ki sen geliyorsun, seni sınava alıyoruz. O sınıfın gerektirdiği neyse o ve merkezî bir sınavdır, üniversitelerin yaptığı bir sınav değildir yani YÖK’ün yapmış olduğu, seviye tespit sınavı diye bir sınavımız vardır.

Burslu öğrencilerin yerleştirilmesi: Yani bunların arasında iki tip burslu öğrenci statüsü var. Bir defa YÖK’ün kendisinin vermiş olduğu bir burs yoktur. Bunun bir kısmı devletimiz tarafından yani YTB tarafından verilir. Burada “SPARK, HOPES” diye görmüş olduğunuz ise bu işte 3 milyarlık o büyük paketin içerisinde değişik ajanslar, ulusal veya uluslararası ajanslar kendi projelerini yazıyorlar, AFAD’ın orada bir gözlemciliği var, önceliklendirmesi. Sonuçta Türkiye’de elindeki proje kapsamında yani konuşulan rakamlar ufaktır. 200, 300 tane öğrenci yani böyle binler... İlköğretim, ortaöğretimdeki

gibi bir öğrenci kitlesi yoktur. Biraz sonra onu paylaşıyor olacağım son kısımda. Bunlar Türkiye’de faaliyette bulunmak üzere yetkilendirilmiştir AFAD’ın şeyiyle. Dolayısıyla buradan öğrenci alımı varsa bu öğrencilerin yerleştirilmesini de Yükseköğretim Kurulu yapar.

Son olarak da Suriyeli akademisyenlerin istihdamı: Onu da siz sormuştunuz bu durum nasıldır diye. Şu an, bugün itibarıyla sistemimizde bizim 392 Suriyeli akademisyen var. Yani yine sizin ifade ettiğiniz gibi öyle binler, şeyler değil. Bu sayı geçen yıl 292 imiş, bu yıl sistemimizde 392 Suriyeli akademisyen vardır. Bunun unvansal olarak dağılımı da 13’ü profesör, 15’i doçent, ağırlıklı olarak 115’i yardımcı doçent, 147’si öğretim görevlisi. Yani böyle bir dağılımı olan bir şeydir.

Biz, sizlere de dağıtmış olduğumuz şekilde, bu olayın kamuoyunun en üst düzeyinde tartışmaya açılması ve ülkemizin burada bir politika noktasını konuşması için 9 Martta Hatay’da Mustafa Kemal Üniversitemizde bir toplantı düzenledik hem uluslararası yani tüm sürecin paydaşları ve çok büyük bir memnuniyet aldı. Biliyorsunuz bunun yaşandığı beş ülke var ve Türkiye, şu an bunu en düzenli, en başarılı yöneten ülke noktasında -yükseköğretim için konuşuyorum- olarak ifade edildi katılanlar tarafından. Hem AB Komisyonundan, AB delegasyonu vardı hem de kendi ülkemizin MEB, AFAD ve diğer burs sağlayıcılar.

Burada ön plana çıkan sorunlar şu şekilde ifade edildi yükseköğretim odaklı olarak bakıldığı zaman: Bir tanesi, bunların sürekli fonlama yöntemleri maddi olarak düşünülüyor ama esasında bunların önemli bir kısmının topluma uyum sorunları var, yükseköğretime uyum sorunları var. Dolayısıyla destek mekanizmaları konuşulduğu zaman hep bunun bir finansal modeli arkada konuşuluyor ama finansal modelden daha çok bunların uyum problemlerinin gündeme getirildiği.

İkincisi, akademik yeterlilik ve vasıflarının tanınmasında yaşanan güçlükler. Bu biraz önceki ifade etmeye çalıştığım.

Yine, bir diğer konu dil konusu.

Biraz önce yine ifade ettim, bu, işte kadın-erkek sürecindeki dengesizlik. Bu özellikle yine Türk yükseköğretim sistemindeki bir konu.

Sistemimiz hakkında eksik bilgiye sahip olmaları ve sonuçta, yükseköğretimde eğitime devam edebilmek için yine de bir finansman lazım, o finansmanla ilgili.

Bu 2 tane fotoğraf. Çok kalabalık bir toplantıydı, çok çok yoğun bir ilginin olduğu.

Sonuçta nereye ulaştınız dersiniz bu toplantı sonrasında Türk yükseköğretim sisteminde: Birincisi, evet, biraz önce siz de ifade ettiniz, büyük bir kitle var önümüzde. Bu kitleyi sadece örgün eğitimle çünkü bu kişilerin eğitilmemesi demek, bu hakkın verilmemesi demek, başka işlere doğru yönelmeleri demek. Günün sonunda tüm paydaşların yani 250-300 kişinin katıldığı ulusal, uluslararası neler yapılmalı konusunda, birinci sırada açık ve uzaktan öğrenim yöntemiyle daha fazla öğrenci sisteme dâhil edilebilir. Çünkü bizim kimsenin kontenjanını başka birinin yerine alma noktasında değil açık ve uzaktan öğretimde. Ama daha fazla kişinin yetkinlik kazandırılması ve sistemde yükseköğretim öğrencisi olabilme durumu söz konusu.

İkincisi, biraz önce de hep ifade etmeye çalıştığım gibi, bu öğrencilerin örgün öğretimde kazandırılma noktasında ise daha fazla tercihlerin meslek yüksekokulları yönünde eğilimli olması. Bunun yönünde daha fazla çalışmaların yapılması. Dolayısıyla birileri fonlama süreçleriyle ilgili burs verme durumu var ise meslek yüksekokulları bizim için.

Sistemimize katılan öğrenciler artık Türkiye’de eğitimlerinin bir kısmını tamamladıkları için, tamamlıyor olacakları için sadece belli bir bölgede yoğunlaştırmak değil -başlangıçta bu 8 üniversitemiz bölge odaklı- bu Türkiye’nin farklı yerlerinde olmalı ki bunların sisteme adaptasyon ve şey problemleri

daha fazla olmasın yani sisteme adapte olsunlar. Belli bir alanda kümeleştiği anda bunun yönetilmesi daha güç olabileceğinden, sadece belli şehirlerimizde odaklanması yerine ülkemizin farklı illerinde de eğitim almalarına yönelik çalışmaların yapılması.

Türkçe öğrenmeleri bizim için önemli. Sonuçta, evet, geçici diyoruz ama bu geçiciliğin ne kadar olacağı belli değil. Yabancı dille programlarımız vardı ama bundan çok daha fazla, evet, artık bu öğrenciler eğitimlerinin bir kısmını burada tamamlıyor, mutlaka Türkçe öğrenmeliler. Ve topluma uyum süreçleri. Dolayısıyla yükseköğretimi değerlendirirken sadece finansal süreçler değil, topluma uyum süreçleri.

Diğeri, kız öğrencilerin daha fazla yükseköğretime kazandırılması konuşuluyorsa bu yüzde noktasında daha fazla kızların sisteme dâhil edilmesi.

Bu konuda açıkçası bizim yapmış olduğumuz toplantıda şöyle bir gözlem oldu: Yani Türkiye gerçekten bu işi çok -yükseköğretim için konuşuyorum- iyi yönetiyor. Yurt dışından gelen tüm gözlemcilerin kanaati buydu. Ama bu konuda yeterince kendimizi iyi ifade edemiyoruz. Yani bu iyi ifade edemememiz... Ülkemizin de malum gündemi farklı bir yere gitmişti 15 Temmuzdan itibaren ama bunu gerçekten gördüler ve o tarih sonrası, 9 Martta yapılan toplantı sonrası bizim ilişkilerimiz çok arttı model öğrenmek noktasında, Mısır'a bu modelin götürülmesi, Ürdün'e götürülmesi. Bu konuda mütevazı bir davranışımız var. Bu bize ifade edildi ve bu konuda çok daha fazla... Tabii, bu, sadece YÖK'ün görevi değil.

Yükseköğretimle ilgili çok fazla paydaş var işte AFAD, YTB, YÖK, bazen üniversiteler kendi başına. Avrupa Komisyonundan gelen bu konuda bir koordinasyona ihtiyaç olduğu yükseköğretim odaklı koordinasyonun YÖK tarafından yürütülmesi ve konu bizim için artık büyük bir kitleye dönüştü, gördünüz 15 bin gibi bir nüfus. Dolayısıyla bunun için YÖK'te bir birim oluşturulması ki o oluşturulması. Böyle kararlar alındı.

Benim, sizden soruları alabilecek noktada, genel çerçeve olarak paylaşabileceğim bilgiler bunlardır efendim.

BAŞKAN – Hocam, teşekkür ederiz.

Arkadaşların soruları olacaktır mutlaka.

Buyurun.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Ben de bu nitelikli sunumunuz ve hazırlık için YÖK Başkan Vekilimiz Profesör Doktor Hasan Mandal Bey'e teşekkür ediyorum. Bu Komisyonumuza vizyonu ortaya koyarak bizlerin süreci daha iyi anlamasına vesile olan Sayın Başkanımızın da bu konudaki yaklaşımlarına teşekkür ediyorum.

Bizim 9 Marttaki bahsedilen toplantıdaki farkındalığımız sadece Suriye değil yabancı öğrencilerin tamamıyla mı ilgili olan kısım, birincisi bu?

İkincisi, bu, yabancı öğrenciler ve Suriyeliler şeklinde sunumunuz. Yabancı öğrencilerin haricinde özellikle Suriye krizinden kaynaklı müstakil bir Suriye birimimiz var mı? İlgili birimde sadece Suriyeli öğrencilere odaklanılan bir birim var mı yoksa bunu, o üst başlıkta Suriyelileri de onun altında mı takip ediyorsunuz?

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL – Yok.

İkinci sorunuzla başlayayım. Evet, YÖK bünyesinde bir birim oluşturulmasından kastımız sadece Suriyeli öğrencilere yönelik bir birim oluşturulması. Yani bizim uluslararası ofisimiz zaten vardı, orada Suriye masamız zaten vardı. Ama Suriye masasının yanında Orta Doğu masasının içinde bir ülkeydi Suriye. Ama şu an artık “Suriyeli öğrenciler masası” diye...

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Oldu mu şimdi?

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL – Var, var. Dolayısıyla bize bir telefon geldiği zaman veya bir devlet kurumundan, herhangi bir yerden geldiği zaman direkt bizim sadece ve sadece Suriye’ye yönelik çalışan bir masamız var. Dolayısıyla AFAD bir toplantı düzenlediği zaman sadece o ekip gidiyor artık veya biz AFAD’a bir şey göndereceğimiz zaman yani hem tek giriş hem tek çıkış Yükseköğretim anlamında.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Şu an o Suriyeli öğrenciler birimindeki öğrenci sayısı ve fakülte dağılımı ağırlıkları ve bu hizmete erişme potansiyeli olan diğer adaylar konusunda bilginiz var mı?

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL – Sorunuzu tam anlayamadım ama.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Suriyeli öğrenci sayısını verdiniz, 15 bin civarında dediniz yanılmıyorsam. Bu 15 bin civarındaki öğrencinin fakültelere, branşlara göre dağılımları konusunda bilginiz var mı?

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL – Tabii, tabii efendim. Biraz önce gösterdim ya, şuydu. Bu, 15 bin öğrencinin nasıl dağıldığı.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Bunları bizimle paylaşmanızda bir sakınca yok değil mi?

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL – Tabii ki... Tabii ki...

BAŞKAN – Bunları rapora ekleyeceğiz zaten.

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL – İlk sorunuzla ilgili olarak da... Açıkçası tabii soru iki boyutlu. Yani bir tanesi uluslararası öğrencileri, uluslararasılaşmayı Türkiye... Açıkçası, bu konuda vakıf üniversiteleri çok daha ön plana çıktı, arkasından devlet üniversiteleri izledi. Yani uluslararası öğrenci çekebilmek için büyük bir çaba içinde ülke.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – 2 tane vakıf üniversitesi dikkat çekiyor. Onlar diğerlerine göre farklı ne yaptı ki bu kadar oradan öğrenci aldı?

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL – İstanbul Aydın ile Bahçeşehir demiştiniz de...

Esasında çok dikkatli bakmamız lazım. Şöyle efendim: Bunları normalize etmemiz lazım. Normalize ettiğimiz zaman 5 bin öğrencisi olan üniversitemiz de var. Bu üniversitemiz burada gözüküyor. Normal lisans öğrencisi. O üniversitenin performansı buradakilerin hepsinden daha iyi olabilir normalize ettiğiniz zaman. O yüzden buradaki sayılar üniversitenin büyüklüğünü gösteriyor. Yani niye İstanbul Aydın var? Çünkü en büyük öğrenci nüfusuna sahip vakıf üniversitesinin başında Bahçeşehir ile Aydın geliyor. Yani bir Sabancı, Koç...

BAŞKAN – Bunlar tüm öğrenciler için...

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL – Bunlar Suriyeli değil.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Öğretim üyesi oranımız Suriyelilerden, değerlendirebiliyoruz mu onları?

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL – Şu an 400.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – 400 Suriyeli. Vatandaşlık durumları nedir onların acaba?

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL – Bunlar Suriyeli, yabancı uyruklu.

BAŞKAN – Şu ana kadar 50 akademisyeni Türk vatandaşı yapmamışızdır toplamda. 65’i vakıf üniversitelerinde, 327’si devlet üniversitelerinde akademisyenimiz...

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL – Bunun 36’sı Mardin Artuklu’da, 16’sı Gaziantep’te, Marmara’da 16’sı, Karabük’te 15’i, o şekilde devam ediyor.

Önemli bir sorunuz daha vardı. Sorunuz şuydu sizin: Evet, ben dedim ki uluslararasılaşmada üniversitelerimiz ama... Suriyeli öğrencilere yönelik, en azından yükseköğretim anlamında hem devlet düzeyinde hem YÖK düzeyinde hem üniversitelerimiz düzeyinde yapılanlar yeterince özellikle uluslararası camiada bilinmiyor. Yani uluslararası bir dergiyi açtığınız zaman, Almanya'daki bir dergiyi açtığınız zaman bir Suriyeli öğrenci kazandırıldığı zaman veya bir hoca kazandırıldığı zaman o bir kapak sayfası veya bir şey ama Türkiye'de... Dediğim gibi kitleler daha da artacak, parabolik artıyor, 15 bin öğrencimiz var, seneye çok daha artacak. Dış gözlemciler anlamında bakıldığı zaman biz çok iyi yönetiyoruz süreci. Ama bunun ülkenin menfaatleri noktasında, tanıtımında kullanılması, sanıyorum YÖK'ün görevi değil bir ülke politikası olması gerekiyor.

BAŞKAN – Selina Hanım, var mı sorunuz?

SELİNA DOĞAN (İstanbul) – Çok teşekkür ediyorum efendim. Ağzınıza sağlık. Bilgilendik.

BAŞKAN – Ben sorayım o zaman.

Şimdi, tabii, liseye devam eden Suriyeli öğrenciler var. Bu öğrenciler Türk eğitim sisteminin içerisinde bizim lise diplomasını alacaklar, almaya başladılar. 500 bine yakın öğrenci var, bunların 300 bine yakını Millî Eğitime bağlı okullarda bir şekilde eğitim görüyor, sayı da yükseliyor. Bunlar lise diplomasını Türk eğitim sistemine göre aldıkları sonra üniversiteye girerken bizim üniversite sınavına mı girecekler, yine yabancı öğrenci statüsüyle mi değerlendirilecekler?

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL – Tabii, iyi bir soru. Şu an için bizim sistemimizde daha liseden gelen öğrenci yok. Bizim sistemimize bakıldığı zaman, örneğin Türkiye'deki yabancı uyruklu büyükelçilerin çocukları falan... Yanlış bir bilgi vermek istemem, teyide muhtaçtır.

BAŞKAN – Onlar yabancı öğrenci statüsünde. Bunları da yabancı öğrenci statüsünde değerlendirirsek çok fazla mezun var, üniversitelerin yabancı öğrenci kontenjanı çok sınırlı. Dolayısıyla Suriyeliler üzerinde bir baskı kurmuş oluruz ki eğitimlerini kısıtlamış oluruz. Bence bu konuda bir ara çözüm bulmak lazım. Tabii CHP'nin de bu konuda bizi siyasi açıdan yormaması lazım, yoksa öğrencileri üniversiteye kabul ediyorsunuz dendiği andan itibaren başka bir...

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL – Efendim, yalnız şunu ifade etmek isterim: Bizim kontenjanlarımız hep şöyledir, yüzde 50'ye kadardır. Kendi kontenjanının yüzde 50'sine kadar yabancı uyruklu öğrenci alır. Bir diğer ifadeyle bizim 800 bin kontenjanımız var her yıl. Direkt varsayım ile çıkarsanız, hiçbir zaman öyle olmuyor da, böyle kocaman bir sayı da esasında potansiyel var. Ama şunu söyleyebilirsiniz: Yüzde 50 çok yüksek bir rakam diyebilirsiniz. Ama biraz önce sayın vekilimizin sorduğu, Türkiye'nin uluslararasılaşmasına baktığınız zaman sistemdeki öğrenci sayımız 100 bindir. 7 milyon öğrencide 100 bindir. Bunun yüzde 40'ı açık öğretimdir. Düştüğümüz zaman, hâlâ 4-5 milyonun içinde bakıldığında bizim öğrenci sayımız 100 bindir ki Türkiye'nin bulunduğu coğrafya...

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Yeterli bir rakam değil.

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL – Yeterli bir rakam değildir efendim.

BAŞKAN – Dolayısıyla bu öğrencileri alabiliriz yabancı öğrenci statüsünde.

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL – Çünkü bu bir ülke politikasına dönüştükten sonra bunun geri dönüşü olmaz, o yüzden dediğiniz dikkate almamız gereken bir konudur. Yani ben o yüzden sadece bir resim çizdim, mevcut durumu analiz ettim ama dediğiniz konu mutlaka gündemimizde tartışılması gereken bir konu.

BAŞKAN – Şimdi şöyle: Yani hiçbir ülkeye 3 milyon mülteci gitmedi, gitmediği için sistemde bir baskı yok. Bize şimdi ciddi bir baskı geliyor. Düşünün, her yıl yaklaşık olarak Türkiye'de doğan bebek sayısı 70 bin. Bir de bunlar uzun süre Türkiye'de kaldıktan sonra, yani 70 bin, 100 bin Suriyeli

öğrenci eğitim sistemini tamamlarsa yedi, sekiz yıl sonra, sistemden sürekli liseden mezun olmaya başlayacaklar. Bu da önemli bir rakam. Tabii, üniversitelerin ya da YÖK'ün, Millî Eğitim Bakanlığının ortak bir politika geliştirmesi lazım.

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL - Aynen, onda şeyiz efendim ama sizlerin ortaya koyacağı şu politika önemli: Yani bu “geçici statü” ne demek? Bu geçici statü, artık yaşadığımız süreçte geçiciliği tanımamız lazım yani kaç yıl demek geçici? Şimdi, o zaman bu kişilerin artık sadece gidecekleri ülkenin inşası değil, Türkiye’de de kalacakları gibi bir politikanın yükseköğretime yansıtılması lazım.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – “Siz yasayı çıkartın, biz gereğini orada yapalım.” diyorsunuz yani.

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL - Aynen öyle. Sizin şeyiniz önemli, bize yönlendirmeniz ne olacak?

BAŞKAN – Türkiye’de, tabii, geçici koruma statüsü başındaki “geçici” kelimesi dışında bir geçicilik taşıyor artık.

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL - Aynen öyle, doğrudur efendim.

BAŞKAN – Yani koruma statüsü sınırsız, süre olarak sınırsız. Koruma statüsünde hak ve yükümlülükler yönetmelikte net bir şekilde, çok yoğun bir şekilde anlatıldı, neredeyse geçici koruma statüsü diğer uluslararası koruma statülerinden biri hâline geldi Türkiye’de.

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL - Evet, efendim.

BAŞKAN – Avrupa’da biraz geçiciydi bu ama Türkiye bu konuyu biraz daha geniş değerlendirdi.

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL - Şimdi, sizin söylediğimize atıfta bulunayım. Siz, buna dersiniz ki “Artık bunlar geçici değildir.”, o zaman biraz önceki sorunuz anlam buluyor, o zaman bunların Türkiye’deki sınava girmeleri gerekiyor mu, gerekmiyor mu? Şimdi, geçici oldukları sürece sanki başka bir tarafta öğrenci gibi gözüküyor ama “Artık bunların statüsü geçici değil, farklı bir statüdür.” dediği an biz de ona göre hemen, bunlar artık normal Türk öğrencilerle benzer güçlüklerle veya kolaylıklara sahip olması lazım eş zamanlı...

SELİNA DOĞAN (İstanbul) – Ama orada da örneğin, işte, lise 2’de geldiyse, sadece bir yıl okuduysa onun da üniversite sınavına girmesi hakkaniyetli değil yani.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – LYS ve YGS’ye giremez bu sefer de.

BAŞKAN - Yani dolayısıyla kontenjanlar Türk öğrencilerin kontenjanlarından kullanılmıyor.

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL - Kesinlikle.

BAŞKAN - Suriyeli öğrencilerin...

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL - Suriye öğrencilerin de değil, uluslararası öğrencilerin. Yani bu şey değildir Suriyeli öğrencilerimize kontenjanımız yoktur.

BAŞKAN - Yani öğrenci kabul ettiğimiz zaman Türk öğrenci kontenjanlarını düşürmüyoruz.

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL - Yok, hayır efendim, kesinlikle.

Ve dediğim gibi hiçbir zaman da “Başka bir ülkeden gelecekti de onu almadılar.” noktası da yok, şu an uluslararası öğrenci statüsünde.

BAŞKAN – Bu sınavsız kabul konusunu anlattınız ama ben tam anlayamadım. Sınavsız kabul nerede var, niye?

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL - Tabii ki.

Şimdi bizim 2010 yılına kadar YÖS diye yabancı uyruklu öğrenci sınavımız vardı ve Türkiye’ye gelmek isteyen, eğitim almak isteyen bütün öğrenciler burslu/burssuz bu sınava girmek zorundaydı ama daha sonra dünyadaki bütün eğilimler de dikkate alınarak ve “Türkiye artık bir cazibe noktası olsun.” noktasında bu, üniversitelere devredildi. Dolayısıyla her üniversite kendi yabancı uyruklu öğrenci alma koşulunu... İşte, bunun içinde ne vardı? Kendisi sınav yapabiliyor, lise notunun belli bir yüzdesini alıyor, işte, uluslararası yapılan IB gibi veya belli birtakım sınavlar var. Her üniversite kendi referansını, işte, bir Galatasaray farklı bir yöntemle alıyor, İstanbul Aydın farklı bir yöntemle alıyor ama Suriyelilere yönelik bu anlamda bakıldığında hiç farklı bir şey değil. Yani bu, Amerika’dan gelen öğrenci için de öyle, Çin’den gelen için de öyle ve Suriye’den gelen için de öyle.

BAŞKAN – Bu, üniversitenin yaptığı sınav. Hiç sınavsız yüksekokullara alım var mı?

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL - Şöyle: Bazı üniversiteler yine uluslararası öğrencileri sadece lise diplomasıyla alabiliyor. Yani dediğim gibi bu, Suriye’yle alakalı bir konu değil. Yani üniversite kendi alma koşulunu kendisi belirliyor. Bunun içinde sınav var veya yok. Yani diyor ki: “Telekonferansla, Skype üzerinden mülakat yapıyorum.” O, onun için bir sınav. Sadece tek yaptığı, mutlaka izleyeceği yöntemi Yükseköğretim Kuruluna sunmak zorunda, YÖK’e sunmak zorunda ve bunu ilan etmek zorunda yani kapıdan gelene “Ben seni aldım.” diyemez, mutlaka bir sistemsel sürecin içinde olması gerekiyor.

BAŞKAN – Bu soruyu ben özellikle şeyden soruyorum, siyasetçiler tarafından en çok gündeme getirilen...

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL - Tahmin ediyorum ama hiç öyle bir durum yok. Yani sorgulanacaksa tüm uluslararası öğrenciler için sorgulanmalı bu sistem.

BAŞKAN – “Suriyeliler istedikleri üniversiteye, sınav da dâhil olmak üzere, herhangi bir koşula tabi tutulmadan girebiliyorlar.” Bu şekilde net açıklamalar var.

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL - Yani bu gündeme getirilecekse tüm uluslararası öğrenciler için getirilebilir. Anladım, yani Suriyelilere yönelik değil tüm uluslararası öğrenciler için getirilebilir.

BAŞKAN – Bir diğer sorum da şu: Diploma denkliği nasıl oluyor Suriyeli öğrencilerin?

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL - Onu da ben ifade etmeye çalışmıştım, şöyle ki: Biraz önce dediğim gibi, şu an geldiklerinde bizim normalde sistemimizde herhangi bir öğrenci geldiği zaman “denklik” dediğimiz süreç mesleğini icra edecek olan insanlar için geçerlidir. Yani bir insan gelip “Ben eğitimime Türkiye’de devam etmek istiyorum.” diyorsa yani hangi ülkeden olursa olsun bu öğrenci gider...

BAŞKAN – Yok, bitirdikten sonraki denklikten bahsediyoruz.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Meslek...

BAŞKAN – Yani diplomayı Suriye’de almış, Halep Üniversitesi’nden, Şam Üniversitesi’nden almış, geçici koruma statüsüyle Türkiye’ye sığınmak zorunda kalmış, elinde diploma var, bu diplomanın denkliği var mıdır, yok mudur ya da denklikle ilgili bir çalışma yapıyor mu? Bu diploma ile Türkiye’de çalışma hayatına erişmek için herhâlde önce YÖK’ten bir denklik almak gerekiyor.

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL - Aynen ama Suriye’ye yönelik özel hiçbir şeyimiz yok.

BAŞKAN – Nasıl oluyor?

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL - Öğrenci gelir, elindeki diploması neyse, tabii, alana da bağlı, meslek icrası gerekiyorsa, işte, tıp, mühendislik, mimarlık gibi, sağlığın diğer alanları, o zaman çok daha zor bir sürecimiz vardır, STS denen sistemimiz bütün öğrencilerimiz

için geçerlidir, yani yurt dışından gelen mezunlar geldiklerinde o sınava... önce tabii ki rutin, “Bu bir diploma mı?” ona bakılır. Suriyelilerde tek pozitif noktamız biraz önce ifade ettiğim şeydi. Suriye’de onu teyit edeceğimiz bir otorite yok. Ama her gelen ülke için bakılır ki “Bu bir diploma mıdır?” Arkasından, öğrencinin bakıldığında bu bir Türk kimliğiyle ise yani Türk öğrenci yurt dışında eğitim görmüşse pasaportla giriş çıkış damgalarına bakılır. Yani “Bu gerçekten orada bulunmuş mu yoksa bir şekilde diploma mı alıp gelmiş?” Takibinde, bir “transcript”i var mı, tercümesi var mı, onun noter tasdiklisi... Bu rutin süreç. Burayı geçerse bu bir idari süreç. Daha teknik; Yüksek Öğretim Kurulunda denklik biriminde oluşturulmuş komisyonlar vardır, alan odaklıdır, bakılır. Yani bazı şeylere biz direkt denklik veririz. O nedir? Türkiye’nin tanımış olduğu...

BAŞKAN – Üniversitelere...

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL - ... üniversitelere ve kalite kurula, kalite ajanslarının yani Türkiye’nin tanıdığı...

BAŞKAN – Suriye’ye biz daha önce denklik veriyor muyduk, Şam Üniversitesinden, Halep Üniversitesinden mezun olanların diplomasına denklik veriyor muyduk?

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL - Alanına bağlı. Bir sosyal bilimlerse, işletme, iktisatsa orada direkt denklik sürecine girebilir ama tıpta olmamıştır diye... Bir bakmam lazım. Mimarlık, mühendislik, bunların hepsi meslek icrası gerektiren alanlardır, direkt diploma eşittir meslek yetkisi verir.

BAŞKAN – Tabii, bu sizin alanınız dışında bir alan ama benim, tabii, burada tam öğrenmek isteğim bir şey var.

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL - Efendim, bununla ilgili yazılı görüş de, ben bunu soru olarak alıp...

BAŞKAN – Soru şu aslında: Biz geçen bir araya geldik, özellikle mimarlar, mühendisler, doktorlarla bir araya geldik, yoğun bir şekilde meslek sahibi, diploma sahibi Suriyelilerle, tamamı diyorlar ki: “Biz Türkiye’de çalışmıyoruz.” Neden? “Diplomamız tanınmıyor.” YÖK’ten bir hanımefendi de vardı toplantıda, o da açıklamaya çalıştı ama orada kaldık yine. Kim, bilmiyorum, YÖK üyesiydi.

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL - Zeliha Hanım, Zeliha Koçak Tufan.

BAŞKAN – Şey bir toplantıydı bu anlamda, onların sorunlarını... Ama, tabii, orada şey kazanamadık, bu konuda bir politika geliştirmek gerektiğini...

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL - Tamam efendim. Ben bununla ilgili en azından yazılı olarak alt komisyonumuza...

BAŞKAN – Çünkü diyor ki “Ben Halep’ten mimarım, zaten de diplomam var, Halep’te çalışıyordum, bu mimarlık diplomasıyla ben Türkiye’de çalışmak istiyorum.”

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Dün cerrah örneğini verdi ya Kilis milletvekilimiz de.

BAŞKAN – Cerrahlar aynı şekilde, doktorlar aynı şekilde. Bu konuda bir denklik geçişinin hızlandırılması gerektiğini düşünüyorum. Ha, bu sınavla olabilir, mutlaka başka türlü yöntemlerle olur ama bu yol sanki o gün kapalı gibiydi.

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL - Şunu ifade etmemiz lazım tabii: Her kurumun olduğu gibi, YÖK’ün de kendini iyileştirmeye açık olan kısımlarından bir tanesi denkliğin genelidir. Yani herhâlde sadece Suriyeli için değil. Tabii, şu an gündemimiz o ama başka zamanlarda da denklikle ilgili size ulaşan şeyler olmuştur sürecin hızlandırılmasıyla ilgili.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Dış hekimliğinde eğitim almış, bir Doğu Avrupa bloku ülkesi, Kosova’da, Makedonya’da denklik. Üniversiteyi burası tanıyor, denklik talep ediyor, siz de diyorsunuz ki: “Evrakların tamam, STS’ye gir.” O da yılda bir kere, en fazla iki kere mi?

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL - Yok, değiştirdik efendim onları. Şu an tamamen, yakın zamanda kamuoyuyla da paylaştık, her alanda artık STS’yi, böyle, bir üniversitenin yılda bir kere değil, yılda birkaç kez ve birçok üniversitenin yapabileceği, tabii ki merkezî, YÖK’ün yapabileceği...

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Yani “Çapın varsa gir onlardan STS’yi al, gel onaylayalım.” diyorsunuz. Yoksa havadan, “Gel mühürü basalım, gidelim” yok.

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL - Aynen. Bir de şu var efendim: Tabii, karıştırılan en büyük kavram “tanıma” ve “denklik”. Yani bizde yakın zamana kadar ikisi tek bir süreçti, bu da sistemi yavaşlatan bir süreç. Örneğin: İşletme diplomanız varsa bunun denkliğini almanız size hiçbir faydası yok çünkü “işletme” dediğiniz sizin bir tanımayla, yani bu bir diploma mıdır, legal bir otorite tarafından mı verilmiştir ve o legal otoriteyi ülkemiz tanıyor mudur? Bu bittiyse bu artık işletme diplomasına sahiptir. Ama işletme direkt bir meslek icrası değildir. Ama bir mühendis, mimar, tıp, bunların hepsi bir meslek icrasısıdır. O yüzden orada eğer öğrenci bu alandan geliyorsa mutlaka denklik almak zorunda. Yoksa tanıma sadece tıp diplomasına sahip ama dükkân açmak istiyor ve diyorlar ki orada: “Üniversite mezunu olmak.” Sadece o işe yarar. O yüzden biz bu terminolojiyi geçen yıl ayırdık ve şu anda sistemi otomasyon hâline getirmeye çalışıyoruz. Otomasyona geçiyoruz ki bir defa tanımayla gelenler hızlı bir şekilde alsınlar tanıma belgelerini çünkü oradaki süreç sadece idari bir tekniktir ama “denklik” dediğimiz Türkiye’deki bütün, işte -atıyorum- Cerrahpaşa’daki tıp fakültesinin eş değeri demektir bu. Yani orada da hassasiyetlerimiz var tabii. Ülke olarak, şey anlamında, gerçekten oradaki eğitimin niteliği...

BAŞKAN – Tabii. Kendi iş gücümüzün durumu, istihdam piyasası... Bunlar hepsi mutlaka olacaktır.

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL - Aynen efendim. Bütün dünyada böyledir. Dünyada bu işlerin kolay olduğunu söyleyenler tanıma için söyler, denklik için söylemez.

BAŞKAN – Çok fazla Suriyeli gelince onlar için ayrı bir süreç yönetmek gerekiyor.

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL - Haklısınız. Ben bununla ilgili size yazılı olarak, inşallah kurumsal olarak ifade edeceğiz efendim.

BAŞKAN – Tabii, tek başına sizin bir diplomayı tanımanız yetmeyecek, bunu çalışma hayatına ilişkin konular etrafında söylüyorum.

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL - Aynen efendim.

BAŞKAN – Şimdi doktorların diplomasını tanıdık, peki bunları çalıştırabilecek miyiz? O da ayrı bir konu.

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL - Ama şöyle yanlış bir bilgilenme vardır efendim, bunu da şey yapayım: Türkiye’ye gelen ister Suriyeli ister uluslararası, başka bir ülkeden olsun, yüksek öğretimin bir üst derecesine gitmek için yani lisans yapmış, yüksek lisans yapacak, doktora, bunun için denkliğe ihtiyaç yoktur. Birçok kişi yanlış bilir. Ben geleceğim, önce bir diplomamı tanıttıracağım, denklik alacağım...

BAŞKAN – Mühendislik ofisi açabilmesi için, mesele o.

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL - O zaman gerekir efendim. Meslek örgütlerine gideceği için orada diplomasının denkliğini isterler çünkü meslek icrası.

BAŞKAN – Şimdi diyor ki: “Ben inşaat mühendisiyim dolayısıyla ben mühendislik ofisi açacağım...” Mesela en çok inşaat mühendisleri, mimarlar okumuşlar, bize o gün ondan dert yandılar, dediler ki: “Eğitim seviyesi düşük Suriyeliler her işte çalışabiliyor. Neticede mevsimlik işlerde çalışabiliyor. Ama ben tıp mezunuyum, mimarım. Şimdi bana dersenez ki: ‘Mevsimlik işte çalışmak...’ Gerçekten bana çok zor geliyor ama çalışıyoruz.” dediler. O gün anlattılar. “Biz mimarız, biz şey istemiyoruz, mimarlıkta çalışmayalım, kabul ediyoruz -haklı gördüm- bize tekniker unvanı verin, ara geçiş için yani sınava tabi tutun, bakın yeterliliğimiz var, tekniker unvanını dört yıl çalıştırın, dört yıl sonra teknikerliğimiz yeterliyse bir daha sınava sokun, bu kez mühendislik diplomasını kabul edin.” gibi şeyler söylediler bize orada.

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL - Sizin esasında söylemiş olduğunuz bizim terk edebileceğimiz bir öneri değil. Konuşulması gereken, değerlendirilmesi gereken... Bu esasında Türk yükseköğretim sistemindeki Türk öğrencilerimiz için de geçerlidir yani biz şu an -konu başka yere gidiyor ama- mezunumuza inşaat mühendisliği bölümünden mezun olduğu gün inşaat mühendisliği diploması veriyoruz, öbür gün “Bir binayı dikebilirsin.” diyoruz. Dediğiniz gibi, esasında bir geçiş sürecinin kendi mezunlarımız için de...

BAŞKAN – O ayrı bir şey. İşte, hukuk mezunu olmuş, Türkiye’nin hukuk sistemi ile Suriye’nin hukuk sistemi birbirinden farklı, hukukçular için ayrı bir düzenleme yapılabilir. Ne yapılır? Hukukçuların da bu diplomaları ara bir eleman olarak kullanılmasını sağlayabilir. Belki direkt avukatlık olarak değil ama çünkü neticede çalışmak istiyorlar, akademik bir seviyeleri var, entelektüel bir seviyeleri var ve bu seviyelere uygun biz bunları değerlendirmezsek öbür taraftan da dünya bunları bir şekilde devşiriyor ve götürüp çalıştırıyorlar bunda belki de şeyi bulmak gerekiyor.

Ben teşekkür ediyorum hocam.

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL - Estağfurullah. Ne zaman bir istek olursa memnuniyetle katkı vermek noktasındayız. Ama en azından bizim önümüzde bir sorun noktası, evet, bakıldığı zaman beklenmeyen bir şey ama aynı zamanda da birçok konuyu, yükseköğretimin birçok mevzuatını çalışmamız için de bir imkân sağlıyor.

BAŞKAN – Bu tabii siyasi, öbür taraftan bilimsel, teknik olarak çalışılması gereken bir konu ve politika belirlenmesi gerekiyor.

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL - Biz bu konuyu nasıl aldık? Şöyle aldık: Bu Hatay’daki toplantıda da bu esasında Türk yüksek öğretim sisteminin uluslararasılaşması için, tamam, konu istediğimiz...

BAŞKAN – Bir fırsattır aynı zamanda.

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL - Evet, aynen dediğiniz gibi.

BAŞKAN – Krizden öte bir fırsat olarak da değerlendirmek gerekir.

Nitekim, inşallah, Suriye’yi de neticede Türkiye’deki Suriyeliler inşa edecektir. Dolayısıyla biz onları yetiştirirsek Suriye inşasına da böylece bir katkı sunmuş oluruz diye düşünüyoruz.

YÖK BAŞKAN VEKİLİ PROF. DR. HASAN MANDAL - Aynen öyle, kesinlikle.

BAŞKAN – Sizlere teşekkür ediyoruz.

Toplantımız bitmiştir.

Kapanma Saati: 13.40